

ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

ของ

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝััง

อำเภอเมืองนครพนม

จังหวัดนครพนม

พ.ศ. ๒๕๕๘

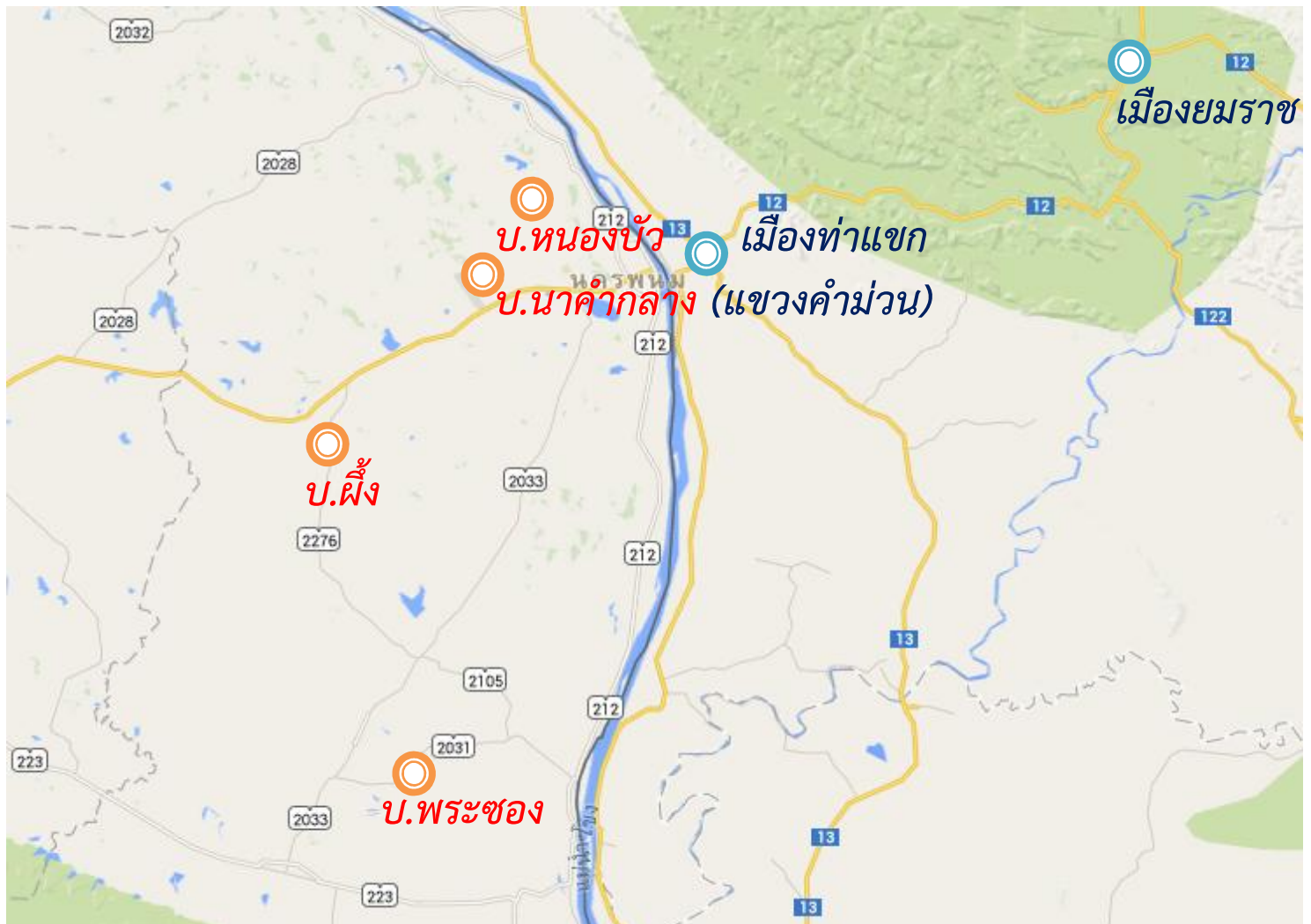
ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของ “ไทตาด”

“ไทตาด” กลุ่มชนเล็กๆ ที่เรียกตัวเองคือพวก “ไทตาด” เป็นกลุ่มชนหรือที่เรียกกันว่าชาติพันธุ์เล็กๆ ชาติพันธุ์หนึ่ง ที่อาศัยดำรงอยู่ในบริเวณทลของนครพนม ที่มักจะไม่ค่อยมีใครให้ความสนใจและมองผ่านไปหรืออาจ ไม่เคยรับรู้มาก่อนด้วยซ้ำว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์นี้ในจังหวัดนครพนม

“ไทตาด” จากการศึกษาของอาจารย์ธันวา ใจเที่ยง จากโครงการศึกษาเพื่อการพัฒนา กลุ่มชน ๒ ผังโขง และจากคำยืนยันของกลุ่มนักปราชญ์ประจำชุมชนที่ได้คัดลอกประวัติของกลุ่มชาติพันธุ์ตนจากโบราณ พบว่าเป็นกลุ่มชนที่ถือว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ไทสาขาหนึ่งที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่อาณาบริเวณสิบสองปันนา ในแถบมณฑลยูนนานของประเทศจีนในปัจจุบัน และได้อพยพแตกแยกหนีจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ในประเทศพม่า อาศัยอยู่ในแถบลุ่มน้ำสาละวิน – อิระวดี จนกระทั่งเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มชนพม่า จึงต้องอพยพโยกย้ายตามแม่น้ำโขงเข้าสู่บริเวณเมืองหลวงพระบางของลาว

และอพยพเคลื่อนย้ายมาสู่เมืองท่าแขกหรือแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตั้งบ้านเรือน “ไทตาด” ที่บ้านผาตาด เมืองยมราช หลังจากนั้นได้ประมาณ ๓๐ ปี (พ.ศ.ช่วงนี้ไม่แน่นอน บางครั้งก็ว่า พ.ศ. ๒๓๖๙) จึงได้พากันอพยพข้ามแม่น้ำโขงมาอาศัยอยู่บริเวณท่าวัดโอกาส เขตเทศบาลเมืองนครพนมในปัจจุบัน หลังจากนั้นได้พากันโยกย้ายออกมาตั้งบ้านเรือนเพื่อประกอบอาชีพ โดยคนไทตาดกลุ่มใหญ่มาตั้งชุมชนอยู่บริเวณบ้านผึ้ง ตำบลบ้านผึ้ง ส่วนหนึ่งอยู่ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลนาราชควาย และส่วนหนึ่งไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านนาคำกลาง ตำบลนาทราย อำเภอเมือง ในเขตจังหวัดนครพนม และส่วนหนึ่งไปอยู่ที่บ้านพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

คำว่า “บ้านฝั้ง” แต่เดิมหมู่บ้านนี้ หลังการเคลื่อนย้ายออกจากบริเวณวัดโอกาสมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมห้วยฝั้ง อันเป็นที่ตั้งบ้านฝั้งปัจจุบัน แต่เดิมชื่อบ้านโคกคำ แล้วเปลี่ยนเป็นบ้านโคกดาวคว้น(หลายปี) จนกระทั่งเกิดสงครามทุ่งไหหิน(ประเทศลาว) มีนายทหารไทยที่ชื่อ “หลวงมน” ได้รับบาดเจ็บจากศึกสงครามคราวนั้น ได้รับการช่วยเหลือจากชาวบ้านโคกดาวคว้น และถูกนำมารักษาตัวที่บ้านโคกดาวคว้น ต่อมาบ้านโคกดาวคว้นจึงเปลี่ยนเป็นบ้านฝั้ง (หมายถึงการพึ่งพาอาศัย) และกลายเป็นบ้านฝั้งในที่สุด

ภาษา “ไทตาด”

ภาษาของกลุ่มไทตาด จัดว่าอยู่ในกลุ่มภาษาไท-กะได(Tai-Kadai) ซึ่งเป็นภาษาไทยตระกูลหนึ่ง ลักษณะทางภาษา ถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ใช้ภาษาที่มีรากศัพท์เช่นเดียวกับคำในภาษาถิ่นอื่นๆ ทั่วๆ ไป มีสำเนียงคล้ายๆ ไทญ้อ ไทลาว ไทผู้ไท แต่มีเอกลักษณ์พิเศษตรงคำลงท้ายที่มักมีคำว่า “เหื้อ” ตามหลัง เช่น “ไปไสเหื้อ” “มาแต่ได้เหื้อ” และคำว่า “นะ” เช่น “ไปไปนะ” มักออกเสียงภาษาไทยชัดเจน เช่น ควาย เกลือ ผีเสื้อ นอกจากนี้ในภาษาของกลุ่มไทตาดดั้งเดิม ยังใช้อักษรควบ เช่น คว ขว เหมือนในภาษาราชการในปัจจุบัน

อย่างคำว่า**ขวา** ที่ภาษาอีสานกลุ่มอื่นๆ เช่น ลาว มักใช้คำว่า**ขว** แต่ภาษาไทตาดใช้คำว่า **ขวา**

อย่างคำว่า**ควาย** ที่ภาษาอีสานกลุ่มอื่นๆ เช่น ลาว มักใช้คำว่า**ควย** แต่ภาษาไทตาด ใช้คำว่า **ควาย**

การละเล่นของชาว “ไทตาด”

เดิมในชุมชนของชาว “ไทตาด” ยังไม่ปรากฏที่จะนิยมการร้องรำ เหมือนผู้คนในภาคอีสานทั่วไป การรับวัฒนธรรมการพุดผญา เป่าแคน สีซอ เข้ามาภายหลังการเข้ามาอยู่ในสังคมวัฒนธรรมลาวลุ่มแม่น้ำโขง ในช่วงเข้ามาอยู่หลวงพระบาง มากกว่าจะติดตัวอันเป็นประเพณีดั้งเดิม และเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาว “ไทตาด” เอง

(ภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต)

ในประเพณีการละเล่นที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาว “ไทตาด” คือ “การลงข่วง” ที่ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายขึ้นฝ่าย และฝ่ายชายจะเข้ามาพุดคุยในยามกลางคืน เป็นการเปิดโอกาสให้ชายหนุ่มและหญิงสาวได้พุดเกี้ยว เป็นผญาเกี้ยวสาว อันเป็นถ้อยคำและกิจกรรมคนหนุ่มสาวของชาวอีสาน และชาวลาวลุ่มน้ำโขงทั่วไปกระทำกัน ชาวบ้านกล่าวว่าเป็นประเพณีดั้งเดิมประจำหมู่บ้านหลังการมาตั้งบ้านเรือนในแถบนครพนมแล้ว

การละเล่น “ตาดกินดอง” เป็นการละเล่นของชาว “ไทตาด” ซึ่งจะเล่นกันในงานพิธี “กินดอง” (งานแต่งงาน) ของชาว “ไทตาด” เป็นการละเล่นที่สนุกสนาน โดยชายและหญิงจะเต้นประกอบจังหวะดนตรีที่คึกครื้น มีอุปกรณ์ประกอบการละเล่น เช่น สาก ครก และอุปกรณ์เครื่องครัวต่างๆ ซึ่งประยุกต์มาจากประเพณีการกินดองของไทตาด ซึ่งก่อนวันกินดอง ชาวไทตาดผู้ชาย จะช่วยกันเตรียมสถานที่ หาเชียง หาฟืน หาครก หาสาก หาหวด หาอาหาร ส่วนผู้หญิงก็จะช่วยจัดเตรียมอาหารเพื่อใช้ในวันกินดอง

ประเพณีการกินตอง (แต่งงาน)

(ภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต)

ตามประเพณีดั้งเดิมของชาวไทตาด ตามหลักเดิมชาว ตาดจะช่วยกันทุกอย่าง ตั้งแต่การหาเซียง หาฟืน หาครก หา สาก หาหม้อน้ำ หาหวด หาหอย หาปลา เตรียมสถานที่ เพื่อ เตรียมความพร้อมในงานแต่งงานของชาวไทตาด

เมื่อถึงวันงานก็จะพากันมาช่วยงาน ในพิธีแต่งงาน จะมี เหล้าสี่ไห ไก่สี่ตัว เจ้าบ่าวจะนุ่งจกเกเบน(เหน็บเตี๋ยว) หรือ ไส่รังสี่ขาว เสื้อสี่ขาว อันเป็นชุดแต่งกายของชาวไทตาดดั้งเดิมพร้อมพวยเปียง มีคนกางร่มให้และ คนสะพายถุงและสะพายดาบ โดยเจ้าบ่าวหรือผู้เป็นชายจะทำหน้าที่ในการแจกเหล้าให้ลุงตา การ แจกเหล้าผู้เป็นชายจะนั่งคุกเข่าโหมศอกและพูดว่า “ทะนาเหล้า”

(ภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต) 1

กระทำพิธีครั้งแรกจะต้องจำหัวหมูถวายผีก่อน วันนี้ ต้องทำบนบ้าน ต่อจากนั้นทางผู้หญิงไปจัดไปทะนาทาง เจ้าบ่าวให้มาทันกับเวลาทำเพื่อแต่งเซย ที่ไปจัดไปทะนานั้นมี จำนวนสี่คน นอกจากนั้นลุงตาฝ่ายหญิงก็ลงมาตบหรือผาม เพื่อทำพิธี

แล้วฝ่ายเจ้าบ่าวก็จะจัดขบวนแห่มา ฝ่ายเจ้าสาวก็ทำ พิธีต้อนรับฝ่ายเจ้าบ่าว เพื่อรองล้างเท้า เจ้าบ่าวขึ้นบนบ้าน เข้าห้อง แล้วผู้เฒ่าลุงตาก็ทำพิธีในตูปก่อน แล้วทำพิธีฝากสู่และฝากหัวหมู แล้วสู่ขวัญตาม ประเพณีต่อไป พอหมอสูตรขวัญจบก็ผูกข้อมือ พอเสร็จจากผูกข้อมือแล้วก็มี การป้อนไข่คู่บ่าวสาว การป้อนไข่นั้นต้องให้ชายฝ่ายชายที่มาฝากหัวหมูเป็นคนป้อนพร้อมกับเอาหัวหมูกระแทกเบาๆ สามครั้ง เป็นหมดพิธีแล้วก็เลี้ยงอาหาร

การแต่งกายชาว “ไทตาด”

การแต่งกาย จะเป็นลักษณะเด่นของชาวไทใหญ่ ที่เรียกตัวเองว่าไทตาดอยู่มาก คือนิยมใส่ สีขาว ผู้ชายนิยม ใส่กางเกงขาค่อ มัดเกี้ยวเอา หรือกางเกงเหน็บเตี้ยว หรือ โสร่ง ส่วนเสื้อนิยมที่ใช้กระดุมทั้งแขนสั้นและแขนยาว นิยมสีขาว และบางที่มีเป็นลายชั้นๆ โดยที่หากเมื่อไปงาน บุญหรืองานพิธีจะใส่โสร่ง ใส่เสื้อหม้อฮ่อม มีผ้าพาดบ่า และผู้ชายทุกคนนิยมสักลาย

ส่วนผู้หญิงนิยมใส่ชิ้นหมี่หรือผ้าถุงสีดำ เสื้อหม้อฮ่อม หม้อเป็นสีคราม และสีดำ ในงานบุญหรือพิธีจะใส่ผ้าถุง มัดหมี่ มีห้วมีตีนเก็บ ใส่เสื้อดำแขนยาว กระดุมเสื้อจะเป็นเงินสตางค์ และใส่แพเปียงอกด้วย(สไบ) เป็นแพเต็ม หรือแพมะเขือสุก ผมจะปล่อยยาว บางคนจะมัดเป็นจุกที่ หัวหรือเกล้าผม ผู้หญิงชอบใส่ต่างหู และกำไรแขน ขา ในการทำงานผู้หญิงใส่ผ้าถุงสีดำ เสื้อดำแขนยาว แต่อยู่บ้าน จะนิยมใส่เสื้อสีขาว

บ้านเรือน “ไทตาด”

แต่เดิมบ้านเรือนไทตาดในครั้งสมัยการตั้งบ้านเรือนใหม่ๆ ที่หมู่บ้านฝิ่ง ตัวเรือนจะมีลักษณะ ๒ ชั้น ยกพื้นขึ้น คล้ายๆ บ้านเรือนอีสานทั่วไป ฝาและหลังคามุงด้วยไม้ แต่มีลักษณะเด่น ตรงหลังคามีกาแล หรือหน้าจั่วสูง ที่เป็นไม้ไขว้ และมีลวดลายดอก บางบ้านนิยมติดกระจกขนาดเล็กบริเวณจั่วและถัดลงมาตรงหน้าจั่ว เพื่อความสวยงาม เมื่อสะท้อนกับดวงพระอาทิตย์ บริเวณเชิงทราญและป้านลมจะหยักคล้ายฟันเลื่อย ที่ภาษาโบราณเรียก “เขี้ยวหมาตาย” ภายในตัวบ้านห้องนอนจะเรียกว่า “ห้องส้วม” ห้องนี้จะห้ามผู้เป็นเขยผ่านเข้าไป หากพ่อตา มายาย ไม่อนุญาต เพราะเป็นห้องที่เอาผีแจ่ว หรือผีแม่ไว้

ประเพณีการเลี้ยงผีใหญ่

ในการเลี้ยงผีของไทตาด จะมีประเพณีเลี้ยงที่เรียกกันว่า “เลี้ยงใหญ่” สามปีต่อหนึ่งครั้งที่ชุมชนบ้านผึ่ง โดยมีกวนจ้ำเป็นผู้นำในการสื่อสาร ระหว่างลูกหลานชาวตาดกับบรรพชน ซึ่งในงานนั้น กลุ่มชนชาวไทตาดไม่ว่าจะอยู่ชุมชนใดจะต้องส่งเสบียงอาหาร หรือไม่ก็รวบรวมเงินทองมาช่วย มีส่วนร่วมในการจัดเลี้ยง จัดพิธี ในประเพณีและพิธีกรรมดังกล่าว โดยกวนจ้ำจะเป็นคนสื่อสารระหว่างชาวบ้านกับผีบรรพชน ในที่นี้หมายถึง “เจ้าฟ้าขาวและผีเครือญาติอื่นๆ”

ภาพสืบทประวัติเฝ้าไทดาด บ้านผาดาด เมืองยมราช
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

ภาพสืบประวัติเฝ้าไทดาด บ้านผาตาด เมืองยมราช
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

ภาพสืบประวัติเฝ้าไทดาด บ้านผาตาด เมืองยมราช
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

ภาพสืบประวัติฝ่่าวไถ่ตาด บ้ำนผาตาด เมืองยมราช
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

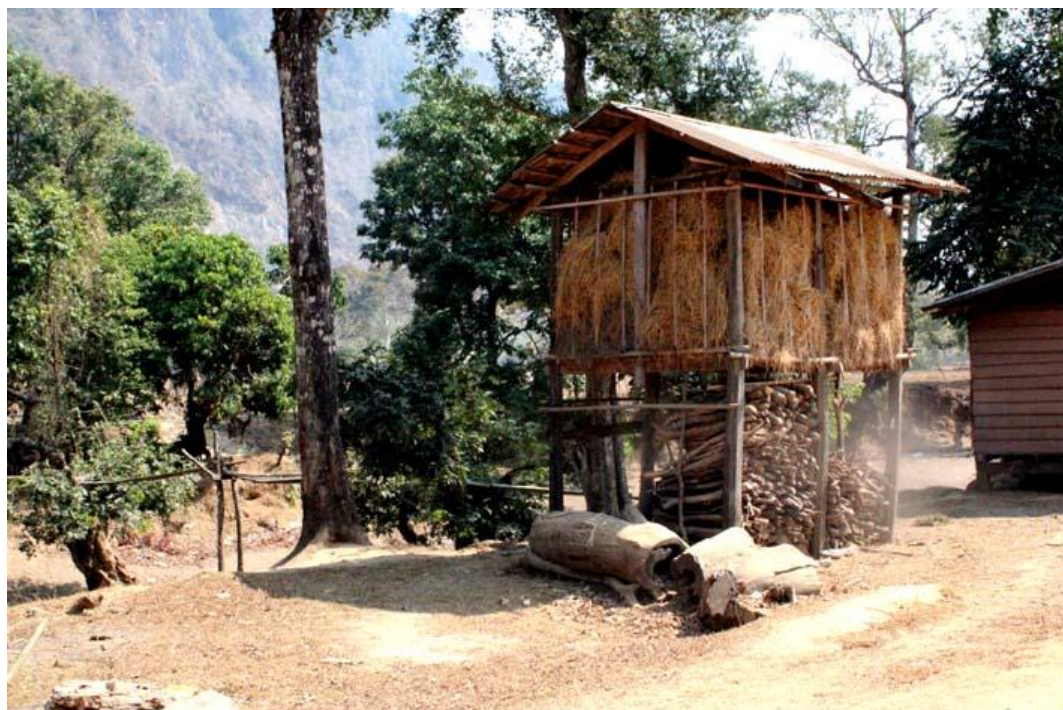
ສຖານທີ່ : ເມືອງຍມຣາຊ ສປປ.ລາວ ມ.ຄ. 58

ภาพสืบทอดวิถีเผ่าไทตาด บ้านผาตาด เมืองยมราช
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

ภาพสืบประวัติผ้าไทตาด บ้านผาตาด เมืองยมราช
แขวงคำม่วน สปป.ลาว

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

เสื้อผ้าการแต่งกายไทตาด

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

เครื่องประดับ กำไรแขนไทตาด

สถานที่ : เมืองยมราช สปป.ลาว ม.ค. 58

เครื่องมือเครื่องใช้ของไทตาด

สถานที่ : ชมรมผู้สูงอายุบ้านผึ้ง กพ. 58

เครื่องมือเครื่องใช้ของไทตาด

สถานที่ : ชมรมผู้สูงอายุบ้านฝั๊ง กพ. 58

เครื่องมือเครื่องใช้ของไทตาด

สถานที่ : ชมรมผู้สูงอายุบ้านฝั๊ง กพ. 58

ภาพประเพณีการเลี้ยงผีของ “ไทตาด”

สถานที่ : บ้านหนองบัว ต.นาราชควาย อ.เมืองนครพนม จ.นครพนม

ภาพประเพณีการเลี้ยงผีของ “ไทตาด”

สถานที่ : บ้านหนองบัว ต.นาราชควาย อ.เมืองนครพนม จ.นครพนม